

Új MicroISIS-fejlesztések a Számalk Infonet Kft.-nél

E cikk az CDS/ISIS különböző implementációi (main-frame, mini, micro) közötti adatcseréhez, a más mikrogépes adatbázis-kezelőkkel kialakítható adatkapcsolathoz, valamint a VAX típusú gépeken a biztonságos üzemeltetéshez szükséges, a Számalk Infonet Kft.-nél készült, illetve készülő fejlesztéseket ismerteti.

A Számalk Magyarországon az elsők között vette használatba az UNESCO szöveges információtároló és -visszakereső rendszerét, a CDS/ISIS-t. A bibliográfiai tevékenységet végzők között hazánkban a nagygépes (main-frame), minigépes (VAX) és mikrogépes (PC) változat terjedt el széles körben.

A mini- és mikrogépes változat lehetőségei sokkal korlátozottabbak, mint a nagygépes verzióé, az SDI-hez szükséges eszközök, segédprogramok szinte teljesen hiányoznak belőlük. Sokan kényesülnek manapság arra, hogy nagygépüket, mely gazdaságosan tovább már nem üzemeltethető, mini- (VAX) gépre cseréljék, vagy egy nagyobb teljesítményű PC-t használjanak. A már megépített adatbázisokat is szeretnék áttelepíteni. Bár a "migráció" elviekben egyszerű, sok gyakorlati problémát vet fel. Az áttérés után a PC- vagy VAX-használók nem szívesen mondanak le a nagygépen megszokott lehetőségeikről. Ugyanakkor az eredetileg is PC-t használók ugyancsak szeretnék kényelmesebb, hatékonyabb rendszert, valamint hogy más mikrogépes adatbázis-kezelők (pl. dBASE) adatai a MicroISIS-be tölthetők legyenek, illetve a MicroISIS adatait átvihessék más, az ISIS ISO 2709 formátumát nem értő rendszerekbe, programozási munka nélkül.

A Számalk Infonet Kft., a Számalk-csoport tagja és a Számalk számítóközpontjának jogutódja, már átesett a tűzkeresztségen, azaz a nagygép–mini–mikrogép átállításon. Feladatai között szerepelt egy több mint ötvézezer rekordos, számítógépes bibliográfiai adatbázis (SANDOKAN) áttelepítése IBM 4341-ről VAX-ra és PC-re, valamint különböző forrásokból származó adatbázisok összeválogatása PC-n és VAX-on.

A munkák végzése során készült fejlesztések három csoportba oszthatók:

- ▶ a PC-s és a VAX-os változaton egyaránt használható kiegészítő rutinok,
- ▶ kompatibilitási és hatékonyságnövelő programok,
- ▶ VAX-specifikus rutinok.

1. A PC-s és a VAX-os változaton egyaránt használható kiegészítő rutinok

Rekord másolása

Gyakran előfordul, hogy új rekordot kell létrehozni, amely csak néhány mező tartalmában tér el egy már meglévőtől. Az alaprendszerben legfeljebb a "cut and paste" technikával vihetünk át adatokat egyik rekordból a másikba, mezőnként, nagyon nehézkesen. Az ISISCOP exit program segítségével a teljes rekordról másolat készíthető, és a felhasználó eldöntheti, hogy az új rekordban kíván-e javítani, vagy sem. A másolandó rekord(ok) lehet(nek) keresés eredménye(i) [HIT fájl alapján], vagy megadható a másolandó rekord MFN-je. Mód van arra is, hogy az új rekordban az eredeti rekord MFN-je is szerepeljen, így mindig tudhatjuk, melyik rekordot másoltuk le.

A bevitel és módosítás időpontjának rögzítése

Igen hasznos tudni, mikor készült egy rekord, és mikor módosították. Ilyen információk bevitelét és felülírását nem érdemes az adat bevitelével elvégezni, hanem célszerű automatizálni.

Az ISISDAT exit program egy háromelemű ismétlődő mezőt használ. Az első előfordulásba a rekord elkészültekor bejegyzi a bevitel dátumát és idejét, majd – javítás, felülírás esetén – a másodikba és a harmadikba a két legutóbbi ilyen esemény dátumát és idejét, ciklikusan. A mező (tag) neve kötött, sorszámja választható (célszerűen 99). Ilyen bejegyzés automatikusan csak akkor készül, ha az említett mezőt az FDT-ben definiáltuk.

Egyszerűsített nyomtatás tárolt találatfájlból

Az opció kiválasztásakor a képernyőn megjelennek a találatfájlok nevei. A nyomtatás – a megfelelő találatfájl kiválasztása után, egy korábban definiált

űrlap szerint – máris végbemegy. Ez a lehetőség különösen előnyös az SDI típusú tevékenységénél, ahol több felhasználó számára különböző profilokból, de azonos formátum szerint nyomtatunk.

Nyomatás a találatok tárolásával egy időben

A fejlesztés eredményeként a MicroISIS a találatok tárolása (P opció) parancs kiadásakor lehetővé teszi, hogy a tárolással egyidejűleg a lista a nyomtatón is megjelenjen, így a felhasználó a korábbi két fázis helyett egy lépésben végezheti el a munkáját.

Tárolt keresőkérdések

A kiegészítő program segítségével nemcsak a találatok tárolódnak el, hanem a legutóbbi keresőkérdés is. Ez rendkívül előnyös állandó kérdéskapcsolatok – profilok – tárolására, és időszakonként újrakeresésre (SDI-tevékenység).

Ha a tárolt keresőkérdés hivatkozik a sessionban feltett korábbi kérdésre (# nn forma), akkor a program egy későbbi bejelentkezés alkalmával lehetővé teszi a # nn kérdéselemek kifejtését. Ennek akkor van nagy jelentősége, ha a kérdés több mint 255 karakterből áll, és részkérdésekre bontva kell tárolni.

Módosított – találatszámmal kiegészített – szótárlista

A keresési képernyőn a T paranccsal a szótár teljes részéről kérhetünk listát. Az újdonság az, hogy az elem mellett megjelenik az is, hogy hány *posting* ja van a szótárban.

Újdonság az is, hogy a szótárban *visszafelé* is lehet lapozni, valamint hogy a kiválasztott keresőelemet törölni lehet a szótárképernyőn.

Ha a keresőkérdés hosszabb már, mint 255 karakter, a képernyő alján megjelenik az ISIS komponálta keresőkérdés, a 255 bájt hosszú ablakkal. Eltérő színnel jelenik meg az utolsó – kilógó – keresőkérdés. Ha kívánjuk, azt ISIS egy gombnyomásra kihagyja az utolsó kérdés csonka, de még a 255-ös mezőben lévő darabját.

Keresőkérdések törlése (flush)

A nagygépes ISIS-ben a bejelentkezés után feltett kérdések törölhetők, a MicroISIS alapértelmezésben nem biztosítja ezt a lehetőséget. A TORLO rutin használatával ez a funkció is megvalósítható.

2. Kompatibilitási és hatékonyságnövelő programok

Export/import

Az ISO 2709 formátumban kivitt adatok elméletileg csereszabatosak a különböző kategóriájú számítógé-

peken működő ISIS-verziók között (main-frame, PC, VAX).

A gyakorlatban ez nem ilyen egyszerű, mert a rekordformátumok eltérőek, hiába játsszuk át az állományokat egyik géptípusról a másikra, a befogadó gép változtatás nélkül nem képes feldolgozni a rekordokat. Ugyancsak különbség van a PC és a VAX ékezetes (128 kódérték feletti) karaktereinek kódjai között is.

Import

Megoldottuk, hogy az IBM PC-n, vagy IBM main-frame gépen felírt ISO 2709 állományok ékezethelyesen betölthetők legyenek a VAX-on.

Export

A VAX-on működő EXPORT rutin paraméterezhetően PC-s, VAX-lemezes vagy kazettás export formátumot állít elő, a kívánt karakterverzióval és MFN-átszámozással.

Gyors adatkapcsolat különböző géptípusok MicroISIS-implementációi között

Programjaink a main-frame-VAX, main-frame-PC VAX-PC MicroISIS-implementációi közötti gyors adatkapcsolatot biztosítják. A programok használatával az eltérő géptípusokon az *import* funkció betöltési sebességét többszörösen felülmúljuk.

DBASE– MicroISIS adatkapcsolat biztosítása

A kifejlesztett programok segítségével a DBASE DBF-fájlok alapján olyan adatállomány készül, amelynek segítségével a MicroISIS MST fájljába több tízezer rekord néhány perc alatt betölthető. Ugyanígy MicroISIS állomány alapján is előállítható DBASE-be tölthető ASCII fájl.

VAX-találatok nyomtatása PC-n

Ha VAX-os PRINT állományt akarunk PC-n kinyomtatni (pl. nincs nyomtató a VAX-on), ez a rutin lehetővé teszi a kódkonverziót és bizonyos formai átalakításokat is.

3. VAX-specifikus rutinok

Biztonságos indítás VAX-on

Bizonyos esetekben a MicroISIS VAX-on ACCESS VIOLATION hibajelzéssel elszáll. Mi rájöttünk a hiba okára, és így az INIT exit program használatával ez elkerülhető.

Találatok képernyőre írása HIT fájl alapján

Az ISIS-alapértelmezésben csak a bejelentkezés után feltett keresőkérdések találatait tudja megjeleníteni a képernyőn. A BHIT rutin segítségével korábbi

bejelentkezések tárolt találati is megjeleníthetők, újrakeresés nélkül.

* * *

A Számalk Infonet Kft. jelenleg is dolgozik több, a MicroISIS lehetőségeit tovább bővítő fejlesztésen

(KWIC-index készítése, PC-hálózati lehetőségeket kibővítő megoldások, MST fájlok hely- és mentés/visszatöltés optimalizálása).

A Számalk Infonet Kft. szívesen megosztja tapasztalatait a többi ISIS-felhasználóval.

Beérkezett: 1992. V. 5-én.

PÁLYÁZAT

Az MTA Könyvtára

“Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae” alapítványának kuratóriuma pályázatot hirdet az alábbi témákban:

1. Stein Aurél a nemzetközi kutatásban. (Könyvészeti megközelítés) A pályamű foglalja össze Stein Aurél sokirányú kutatásait, vagy mutassa be annak egy aspektusát a szakirodalom alapján. Az összefoglaló áttekintés jól kiegészíthető Stein Aurél tudományos tevékenységének bibliográfiai számbavételével.

Önálló Stein Aurél-bibliográfia készítése.

2. Az Akadémia hivatalos folyóiratainak (évkönyv, névkönyv, értesítő, értekezések, osztályközlemények, Akadémiai Közöny, Magyar Tudomány) kiadástörténete és ezek elemzése. A téma tárgyalható összességében, vagy egyes folyóiratok vonatkozásában.

3. Változások a könyvtári tájékoztatás elméletében és gyakorlatában, különös tekintettel a magyar könyvtárakra.

A pályázatokat az MTA Könyvtára címére kérjük eljuttatni:

MTA Könyvtára
1361 Budapest
Pf. 7.
V., Arany János u. 1.

Beadási határidő: **1993. szeptember 1.**

Díjak témánként: **I. díj – 60 000 Ft,**

II. díj – 40 000 Ft.

A sikeres pályázatok kiadását az MTA Könyvtára saját sorozataiban lehetővé teheti.

A pályázat eredményét 1993. november 3-án, az Akadémia alapításának, ill. az új könyvtárépület felavatásának évfordulóján hirdetjük ki.

A kuratórium titkársága